

روايات

امام حسن
عسکری (ع)
چقدر زشت است
مؤمن به چیزی
دلبستگی داشته
باشد که موجب
خواری اش
می شود
تحفالمعقول
صفحه ۴۹۸

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

سال ششم ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۰

۶۱ شوال ۱۴۴۲ | ۱۸ می ۲۰۲۱ | سال سی و چهارم | شماره ۹۵۳۰ | ویژه نامه ۵۸

www.qudsonline.ir

دانشمندانی چون علامه طباطبایی و ملاصدرا به حضرت معصومه علیها السلام متوسل می شدند

۳

به مناسبت بیست و هشتم اردیبهشت ماه، مصادف با روز جهانی موزه و میراث فرهنگی

روایت فرهنگ و تمدن در حرم مطهر حضرت رضا علیه السلام

۴

دیدگاه

۴ ویژگی انسان‌های معنوی

«ناصر مهدوی» طی سخنرانی در سلسله نشست های علمی به ویژگی های انسان معنوی پرداخته است. بخشی از سخنان او را به نقل از ایگنا می خوانید ...

صفحه ۳

گفت‌وگو با امیر حسین شعرا، دوچرخه‌سواری که به عشق زیارت امام رضا علیه السلام

هزار کیلومتر را رکاب زده است

چبران همه زیارت‌هایی که نیامدم

۲

روایتی از بسته‌بندی گل‌های متبرک حرم امام رضا (ع)

زیباترین یادگار حرم

۴

ماهیم عاشق امام رضا علیه السلام و حضرت زینب علیها السلام هستیم

عکس: صادق ذیاج

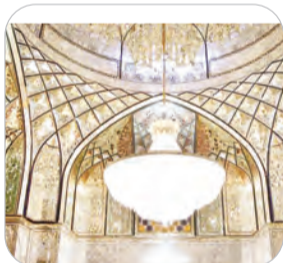
۲

آن روزها

دارالسعادة؛ رواقی با اسناد تاریخی مکتوب

محمدرضا انصافی: رواق

دارالسعادة یکی از رواق‌های شرقی حرم مطهر است؛ یعنی در سمت مشرق روضه‌منوره قرار دارد؛ بنایی است متعلق به دوره قاجار که پس از ساخته شدن صحن نو (آزادی) در این دوره و در زمان حکومت آصف‌الدوله در خراسان، بین سال‌های ۱۲۵۱ تا ۱۲۶۳ق، برای

پوشاندن فضای میان ایوان طلای ناصری و گنبدحاتم‌خانی ساخته و از همان زمان دارالسعادة نامیده شد. مساحت این رواق حدود ۱۶۲ مترمربع است و پهنای آن در بخش‌های مختلف فرق می‌کند. در عرض‌ترین محل، ۱۵ متر طول و ۱۳ متر عرض دارد. رواق دارالسعادة از منظر معماری یک بنای جذاب و قابل توجه محسوب می‌شود و از منظر تاریخی هم می‌توان به آن توجه ویژه‌ای کرد. در دو طرف پایه طاق غربی این رواق، کتیبه‌های سنگی به خط ثلث حاوی حدیثی از پیامبر اکرم (ص) است که در سال ۱۲۹۰ق به رشته تحریر درآمده و در زیر این کتیبه، کتیبه سنگی سراسری نصب شده که دربرگیرنده اشعار ملک‌الشعرای صبور است و از نظر تاریخی اهمیت زیادی دارد. در قصبه مرحوم صبور، روایت مرگ ابراهیم‌خان امین‌السلطان، پدر اتابک اعظم (صدر اعظم معروف ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه) نقل شده و البته به رویدادهای پس از آن هم اشاره شده است. مطابق گزارش کتیبه که البته به صورت نشر است، میرزا علی‌اصغر خان اتابک پس از درگذشت پدرش و هنگام انتقال جسد او به مشهد و دفن وی در رواق دارالسعادة، دستور آینه‌کاری این محل را داد. این زمان مطابق با دوران حکومت رکن‌الدوله در مشهد بود. نکته جالب توجه این است که نام تمام مسئولان آستان‌قدس و افراد دیگری از سیاستمداران آن دوره ایران، در این کتیبه وجود دارد و به همین دلیل ارزش تاریخی آن بالاست. نوع آینه‌کاری رواق با استفاده از آینه‌های تیره‌رنگ و تلفیق آن‌ها با آینه‌های ریز، بر جذابیت هنری بنا افزوده است. رواق دارای سقف گنبدی است که بر یک چهارطاقی استوار شده و محل اتصال گنبد و دیوارها را با مقرنس‌های بسیار چشم‌نواز، تزئین کرده‌اند. این رواق از سمت شمال به گنبد اللهوردی‌خان و دارالضیافه، از جنوب به راه دارالسورور، از شرق به ایوان طلای ناصری و از غرب به گنبدحاتم‌خانی راه دارد و در حال حاضر به محل زیارتی بانوان اختصاص یافته است. در این رواق، افزون بر پدر امین‌السلطان، میرزا سعیدخان مؤتمن‌الملک از رجال عصر قاجار و وزیر خارجه ناصرالدین‌شاه نیز، مدفون است. از مؤتمن‌الملک، آب‌انباری وقتی در بازار قدیمی مشهد موسوم به آب‌انبار حوض چهل‌پایه نیز وجود دارد که هنوز تخریب نشده و کتیبه سر در آن شعری است که توسط ملک‌الشعرای صبور سروده شده است. رواق دارالسعادة بین سال‌های ۱۳۳۴ تا ۱۳۴۰ش تعمیر شد؛ سقف آن را کامل برداشتند و مجدداً با اصول مهندسی جدید، نصب و نصب کردند. در پی این تعمیر، سکوهای شمالی و جنوبی رواق برداشته و فضای داخلی آن وسیع‌تر شد.

مروری بر نقش تاریخی جایگاه اماکن متبرکه در تحولات سیاسی و اجتماعی

تشکیل کمیته اقتصاد مقاومتی در حرم مطهر، ۱۱۰ سال پیش

اما باید برای اجرای این حکم، مشی و روشی هماهنگ وجود می‌داشت.

گردهمایی در حرم رضوی

در یکی از روزهای آذر ماه سال ۱۲۹۰، علما در حرم رضوی گرد هم آمدند. جلسه بسیار مهمی بود. مشهد در نزدیکی مرزهای روسیه قرار داشت و تزار در خراسان نیروی نظامی مستقر کرده بود. به دیگر سخن، مرزهای ایران به صورت کامل در اختیار بیگانگان قرار داشت و ورود کالاهای روسی بدون پرداخت عوارض گمرکی، بازار مشهد را در انحصار تجار روس قرار می‌داد. برای آگاهی‌بخشی به مردم و همراه کردن آن‌ها با جریان مبارزه، شیخ مهدی سلطان‌الواعظین، از خطبای زبردست آن دوره، بر فراز منبر مسجد گوهرشاد قرار گرفت و ضمن ایراد خطبه‌ای شورانگیز، مردم مشهد را به خریدن کالاهای روسی تشویق کرد. علمایی که در اطراف منبر نشسته بودند، با ختم صلوات از این سخنان حمایت کردند. ساعتی بعد، حرم مطهر شاهد حضور جمعیت کثیری از مردم مشهد بود که علیه نفوذ اقتصادی روس‌ها شعار سر می‌دادند. کنسول تزار در مشهد کوشید از نفوذ خود در میان ثروتمندان شهر برای متوقف کردن نهضتی که آغاز شده بود، استفاده کند، اما فایده‌ای نداشت. جمعیت با جلوداری روحانیون، وارد بازار مشهد شدند که در ورودی آن در بخش جنوب‌غربی صحن عتیق قرار داشت. در نخستین گام، پارچه‌های بافت فرنگ و روسیه را جمع‌آوری کردند و آتش زدند و همه برای خرید محصول ایرانی به بازار هجوم آوردند. با توجه به همزمانی این اتفاق با ماه محرم و ایام عزاداری سیدالشهدا (ع) و وارداتی بودن قند مصرفی در مجالس، با تصمیم کمیته اقتصادمقاومتی مستقر در حرم مطهر، در محرم آن سال از عسل ایرانی تولید شده در بیلابات مشهد، برای شیرین کردن چای استفاده کردند. این تصمیم‌گیری‌های هماهنگ، شرایط را برای کسانی که تا پیش از آن خود را وابسته به سفارت روس می‌دانستند و حتی برای فرار از پرداخت مالیات، تابعیت روسیه تزاری را می‌پذیرفتند، بسیار سخت کرد. کمیته مقاومت اقتصادی تا مدت‌ها در حرم مطهر فعال بود و تأثیر زیادی بر عادات اجتماعی و فرهنگی مردم مشهد گذاشت؛ اما افسوس که با آغاز قحطی بزرگ در سال ۱۲۹۴ش که به صورت مصنوعی و توسط استعمار انگلیس آغاز شد، کمیته توان ادامه مسیر را از دست داد.

رویدادهای مهم، به حرم می‌آمدند و با محوریت علما و مسئولان، تصمیم‌های اساسی می‌گرفتند. نمونه این تصمیم‌گیری را در واقعه‌الندشت و ایستادگی مردم مشهد در برابر مهاجمان، در قسمت‌های قبل رواق خواندید و شنیدید؛ بنابراین در رویدادهای مهمی که در تاریخ شهر مشهد رقم می‌خورد، حرم مطهر نقش مهمی ایفا می‌کند. برگردیم به ماجرای کمیته اقتصادمقاومتی؛ ۱۱۰ سال پیش، ایران اصلاً شرایط ایده‌آلی نداشت؛ پدران ما توانسته بودند بر استبداد غلبه کنند و محمدعلی‌شاه را از ایران بیرون بیاورند؛ اما این پایان دردمسرها نبود. هنوز کشور ما در میانه توسعه‌طلبی دو دولت استعماری روسیه تزاری و انگلیس دست و پا می‌زد و سیاستمداران روشنفکر، مشغول جدال‌های سیاسی خود و احیاناً زد و بندهایی با سفارتخانه‌های بیگانه بودند. در این شرایط مجلس شورای ملی با تصویب قوانینی کوشید تا شرایط دشوار اقتصادی را تسهیل کند؛ رویکردی که استعمارگران با آن موافق نبودند و به این ترتیب، روسیه تزاری با

رویدادهای مهم، به حرم می‌آمدند و با محوریت علما و مسئولان، تصمیم‌های اساسی می‌گرفتند. نمونه این تصمیم‌گیری را در واقعه‌الندشت و ایستادگی مردم مشهد در برابر مهاجمان، در قسمت‌های قبل رواق خواندید و شنیدید؛ بنابراین در رویدادهای مهمی که در تاریخ شهر مشهد رقم می‌خورد، حرم مطهر نقش مهمی ایفا می‌کند. برگردیم به ماجرای کمیته اقتصادمقاومتی؛ ۱۱۰ سال پیش، ایران اصلاً شرایط ایده‌آلی نداشت؛ پدران ما توانسته بودند بر استبداد غلبه کنند و محمدعلی‌شاه را از ایران بیرون بیاورند؛ اما این پایان دردمسرها نبود. هنوز کشور ما در میانه توسعه‌طلبی دو دولت استعماری روسیه تزاری و انگلیس دست و پا می‌زد و سیاستمداران روشنفکر، مشغول جدال‌های سیاسی خود و احیاناً زد و بندهایی با سفارتخانه‌های بیگانه بودند. در این شرایط مجلس شورای ملی با تصویب قوانینی کوشید تا شرایط دشوار اقتصادی را تسهیل کند؛ رویکردی که استعمارگران با آن موافق نبودند و به این ترتیب، روسیه تزاری با

دادن اولتیماتوم به ایران، خواهان پایان دادن به اصلاحات شد. ناصرالملک، نایب‌السلطنه طرفدار انگلیس، به سرعت این اولتیماتوم را پذیرفت و مجلس را هم منحل کرد! پس از آن، ایران تا چند سال مجلس نداشت. با رسیدن خبر رفتار خصمانه استعمارگران و تمکین ذلیلانه حکومت از خواست آن‌ها، علما در شهرهای گوناگون ایران جلساتی را برای ایجاد هسته‌های مقاومت تشکیل دادند. پیش از آن، آخوند خراسانی، مرجع بزرگ شیعه، در اعتراض به رفتار روس‌ها، حکم تحریم کالاهای روسی را صادر کرده بود؛

مقاومتی و تلاش برای استقلال اقتصادی، یکی از مهم‌ترین بحث‌های امروز جامعه ماست. همه می‌دانیم وابستگی اقتصادی چه بر سر زندگی و معیشت مردم می‌آورد و نتیجه‌اش این می‌شود که حتی برای جزئی‌ترین چیزها، به بیگانگان وابسته باشیم. در رژیم گذشته و به‌خصوص پس از بالا رفتن قیمت نفت، هر نوع کالایی را وارد می‌کردند و به این ترتیب ایران به یک واردکننده صرف تبدیل شده بود؛ اثر این روش زمانی معلوم شد که پس از سقوط رژیم پهلوی و آغاز خصومت غربی‌ها با انقلاب اسلامی ایران، بازار ما از نظر تأمین اجناس مورد نیاز دچار بحران جدی شد و برای تهیه و توزیع محصولاتی مانند فرآورده‌های لبنی هم با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو شد و سال‌ها طول کشید تا کشور بتواند برای تهیه بخش مهمی از نیازهای خود، توانمندی پیدا کند. این را عرض کردم تا بدانید مقوله اقتصاد مقاومتی که در این سال‌ها از سوی مسئولان نظام مورد تأکید قرار گرفته، یک رویکرد حیاتی و ضروری است که از گذشته و بر پایه مبانی فقه پویای شیعه و قاعده «تقی سبیل» که بر استقلال و بی‌نیازی همه‌جانبه مسلمانان از کفار تأکید می‌کند، مود توجه علما و فقهای نامدار ما بوده است. لایحه می‌پرسید: خوب! این مطالبی که می‌گویید چه ربطی به صفحه اول رواق دارد؟! اینجا معمولاً صحبت از تاریخ اماکن متبرکه و موضوع‌های مرتبط با آن می‌شود؛ صفحه اقتصادی نیست که این چیزها را بنویسند! با شرحی که در ادامه خواهید خواند، متوجه خواهید شد اتفاقاً ربط دارد. ۱۱۰ سال پیش، حرم مطهر شاهد تشکیل یکی از نخستین کمیته‌های اقتصادمقاومتی تاریخ ایران برای ایستادگی در برابر نفوذ اجنبی بود؛ موضوعی که شاید کمتر کسی از آن مطلع باشد و در تاریخ حرم رضوی، یک نقطه عطف محسوب می‌شود. با ما همراه باشید تا مروری بر این واقعه تاریخی و پُرافتخار داشته باشیم.

مقدمت تشکیل یک کمیته

حرم مطهر امام‌رضاع(ع) همان‌طور که پیشتر هم اشاره کردیم، دلیل اصلی پیدایش شهر مشهد و قلب تپنده این شهر بوده و هست. به همین دلیل مردم شهر در هر مناسبتی اعم از مذهبی یا ملی و همچنین برای مشورت در اتفاقات و

مجازآباد

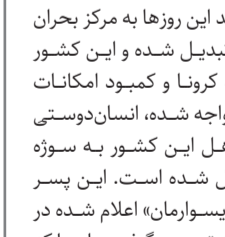
باز هم سانسور در توئیتر

توئیتر در اقدامی عجیب حساب کاربری یکی خبرنگار فلسطینی را از دسترس خارج کرد. «مریم البرغوثی» خبرنگار معروف فلسطینی‌آمریکایی که هفته گذشته درگیری‌های بین رژیم صهیونیستی و نیروهای مقاومت را پوشش می‌داد، به طور ناگهانی صفحه توئیترش مسدود شد.

این خبرنگار مشهور گزارش‌هایی را از وضعیت شهروندان فلسطینی و خروج آن‌ها از خانه‌هایشان در محدوده‌های شرقی جراح منتشر می‌کرد که در همین حین قابلیت توئیتر، بازنشر و لایک کردن او در این شبکه اجتماعی به مدت ۱۲ ساعت محدود شد. پیامی که در این مدت با مراجعه به صفحه این خبرنگار مشاهده می‌شد، این جمله معروف بود: «@MariamBarghouti موقتاً در دسترس نیست زیرا این صفحه سیاست‌های توئیتر را نقض می‌کند».

فداکاری کودک هندی سوژه رسانه‌ها شد

در حالی که کشور هند این روزها به مرکز بحران کرونا در جهان تبدیل شده و این کشور با موج شدید کرونا و کمبود امکانات بیمارستانی مواجه شده، انسان‌دوستی یک کودک اهل این کشور به سوژه رسانه‌ها تبدیل شده است. این پسر که هویتش «هاریسوارمان» اعلام شده در اقدامی انسان‌دوستانه تصمیم گرفت پولی را که

برای خرید دوچرخه پس‌انداز کرده بود، برای خرید تجهیزات پزشکی مورد نیاز بیماران کرونایی هزینه کند.

در پاسخ به این اقدام انسانی این کودک، وزیر ارشد، تامیل نادو هند یک دوچرخه نو خریداری و به این کودک انسان‌دوست هدیه کرد. وزیر ارشد، تامیل نادو با انتشار پستی در توئیتر خود نوشت: «کودکی با نام هاریسوارمان پولی را که برای خرید دوچرخه پس‌انداز کرده بود، برای کمک به بیماران کرونایی اختصاص داد. او این پیام را با قلب خود به تامیل نادو فرستاد که قوی باشید. من یک دوچرخه برای او خریدم و با تلفن همراه به او درود فرستادم».

شرافت کارگران ایتالیایی

کانال تلگرامی لیپیانر نوشت: «کارگران بندر لیورنو در ایتالیا از بار زدن محموله سلاح به یک کشتی به مقصد اسرائیل خودداری کردند. کشتی متعلق به احسان کالفاکان از جماعت گولن بود که با نبراشد هم در پروژه‌هایی سهمیم است. شرافت کارگران ایتالیایی در برابر خیانت نوکران صهیونیسم».

